

1. Kako su praistorijski ljudi oštetili životnu sredinu?

- Praistorijski ljudi (iako malobrojni u odnosu na današnju populaciju svetskog stanovništva), koristeći samo vatru i oružje napravljeno od kamena, kosti, drveta i kože, uspeći su da izmene vegetaciju većine kontinenta i verovatno istrebe mnoge vrste velikih sisara.

2. Na šta je usmeren menadžment prirodnih resursa?

- Menadžment prirodnih resursa (u poređenju sa ekološkim menadžmentom) je više usmeren na specifične komponente Zemlje
- resurse, koji imaju svoju korisnost i mogu biti eksploatisani, uglavnom za kratkoročnu dobit i korist posebnih interesnih grupa, kompanija ili vlada.

3. Zašto ekološki menadžerijalizam ne obraca dovoljno pažnje na odnos čovek-životna sredina?

- Jer je ekološki menadžerijalizam postao institucionalizovan i državnocentralizovan proces, koji se bavi formulisanjem i donošenjem zakona, politika i regulativa iz oblasti zaštite životne sredine.

4. Koja je definicija ekološkog menadžmenta po Sharrattu?

- Ekološki menadžment je menadžment ekoloških performansi organizacija, tela i kompanija.

5. Kakav pristup predstavlja ekološki menadžment?

- Ekološki menadžment predstavlja pristup ekološkom upravljanju, koji integriše ekologiju, politiku, planiranje i društveni razvoj.

6. Koja je suština ekološkog menadžmenta po Clarku?

-Suštinu ekološkog menadžmenta prema *Clarku* (1989) predstavljaju dva pitanja (odnosno odgovora na ova pitanja):

1. Kakvu planetu želimo?
2. Kakvu planetu možemo da dobijemo?

7. Koja su tri glavna pristupa ekološkog menadžmenta?

-Tri glavna pristupa su: -Savetnički; -Ekonomski ili fiskalni; -Regulatorni.

8. Koji su motivi ekološkog menadžmenta?

- Pragmatični razlozi; - Želja za smanjenjem troškova; -Popuštanje; -Promena u etici; -Makroekonomija.

9. Pragmatični razlozi.

- strah ili zdrav razum navode ljude ili administratore da pokušaju da izbegnu probleme.

10. Želja za smanjenjem troskova.

- Jeftinije je izbeći ili suprostaviti se problemima nego se suočiti sa njihovim posledicama (zagađenje, tužbe itd.) Takođe postoje prednosti u iskorišćenju otpada, uštedi energije i održavanju ekološkog kvaliteta.

11. Popuštanje.

- pojedincima, lokalnoj vladi kompanijama, državama..., a koje je propisano zakonima, nacionalnim ili međunarodnim sporazumima s ciljem vođenja brige o životnoj sredini.

12. Promena u etici.

- istraživanja, mediji, pojedinci ili grupe aktivista mogu da budu inicijatori novih stavova, sporazuma ili zakona.

13. Makroekonomija.

promocija ekološkog menadžmenta može da dovede do ekonomske ekspanzije: tržište opreme za kontrolu zagađenja, upotreba obnovljivog otpada, sigurnije i efikasnije snabdevanje energijom i sirovinama.

14. Globalne krize.

- Ekološki menadžment se suočava sa kompleksnim ekološkim izazovima, koji su dostigli nivo globalnih kriza: rastuća ljudska populacija i siromaštvo, socijalni nemiri i moguće prirodne katastrofe. Najviše obećava delovanje na osnovu predviđanja, koje uključuje veću obaveštenost i angažman ljudi, nego što je to pre bio slučaj prilikom planiranja i upravljanja.

15. Koji korak odlučivanja sledi posle implementacije prihvacene strategije?

-Monitoring procesa.

16. Koji je najprisutniji problem sa kojim je suočen ekološki menadžment?

- Neadekvatnost podataka je najprisutniji problem sa posledičnim nedovoljnim znanjima: o strukturi i funkciji životne sredine; delovanju globalne, regionalne i lokalne ekonomije i ponašanju pojedinca i društava.

17. Kada je osnovan Ekološki program UNa (UNEP)?

- Osnovan je 1973. godine.

18. Od koje godine su počele da se razvijaju zelene politike?

- Razvoj „zelenih politika“ od 1970. godine.

19. Kada je donet izveštaj „Naša zajednička budućnost“?

- 1987. Godine je donet izveštaj „Nasa zajednicka buducnost“.

20. Ko je doneo izveštaj „Naša zajednička budućnost“?

- Svetska komisija o životnoj sredini i razvoju - *World Commission on Environment and Development*.

21. Ko je doneo izveštaj Agenda 21?

- UN, 1992. godine

22. Kada je donet izveštaj Agenda 21?

-1992. godine

23. Šta znači akronim EMAS?

- Ekološki menadžment i audit sistem (*Environmental Management and Audit System*)

24. Koji su glavni principi ekološkog menadžmenta?

- Glavne principe ekološkog menadžment predstavlja *obazrivost i upravljivost*.

25. Kada je Međunarodna trgovinska komora objavila ekološki kodeks za svetsku industriju?

- Još 1974. godine, Međunarodna trgovinska komora (ICC) je objavila ekološki kodeks za svetsku industriju.

26. Ko je objavio ekološki kodeks za svetsku industriju?

- Međunarodna trgovinska komora (ICC).

27. Šta daje ekološki kodeks za svetsku industriju?

- Daje konkretna uputstva za integrisanje ekološke politike u poslovnu politiku kroz devet tačaka.

28. Kada je bila prva konferencija svetske industrije o ekološkom menadžmentu?

- 1984. godine.

29. Kada je osnovan Međunarodni biro za životnu sredinu?

- 1986. godine.

30. Kada je usvojen predlog Poslovne povelje za održivi razvoj?

- 1991. godine.

31. Šta predstavlja Poslovna povelja za održivi razvoj?

- Predstavlja prvi značajni međunarodni dokument u kome su izloženi osnovni principi ekološkog menadžmenta u privredi, a koji će kasnije u manje ili više izmenjenom obliku, biti ponovljeni u drugim dokumentima i standardima za ekološki menadžment.

32. Kada je osnovan Savet svetske industrije za životnu sredinu?

- 1993. godine

33. Koji je naslov standarda BS 7750?

- „Specifikacija za ekološke menadžment sisteme“

34. Kada je standard BS 7750 stupio na snagu?

- 1992. godine.

35. Koji standard predstavlja polaznu osnovu za nadgradnju eko menadžment sistema prema BS 7750?

- Standard ISO 9000, koji predstavlja polaznu osnovu za nadgradnju eko menadžment sistema.

36. Koje dve faze su inicijalne faze u eko menadžment sistemu BS 7750?

- Inicijativa i preuzimanje obaveze, -Pocetna ocena ekoloske situacije.

37. Gde može da se koristi EMA-znak?

- 1.na ekološkim deklaracijama; 2.na brošurama, izveštajima i drugim informativnim materijalima; -3. u poslovnoj korespondenciji (memorandumima itd.) i dokumentaciji; 4.u opštoj propagandi i marketingu, ukoliko se poruke ne odnose na konkretne proizvode i usluge.

38. Kada EMA-znak može da se koristi u opštoj propagandi i marketingu?

- Ukoliko se poruke ne odnose na konkretne proizvode i usluge.

39. Ko propisuje smernice ekološke politike?

- Smernice ekološke politike propisuje najviši nivo rukovođenja („top menadžment“) u pisanoj formi.

40. Kome se saopštavaju smernice ekološke politike?

- Smernice ekološke politike treba saopštiti svim zaposlenima kao i široj javnosti.

41. Šta je ekološki audit?

- Ekološki audit predstavlja mnogo širu ocenu i proveru ukupnog ekološkog stanja preduzeća od početne ocene ekološke situacije.

42. Šta se podrazumeva pod ekološkim upravljanjem?

- Pod ekološkim upravljanjem se podrazumeva upravljačko usmeravanje organizacionih sistema ka postizanju manje/više konkretizovanog cilja opstanka ekosistema, a radi ostvarivanja ekološke politike i određenih ekoloških ciljeva.

43. Na koje dve osnovne grupe se dele standardi serije ISO 14000?

1. *Standardi potrebni za uvođenje i primenu sistema ekološkog upravljanja.*
2. *Standardi orijentisani na ekološke karakteristike proizvoda.*

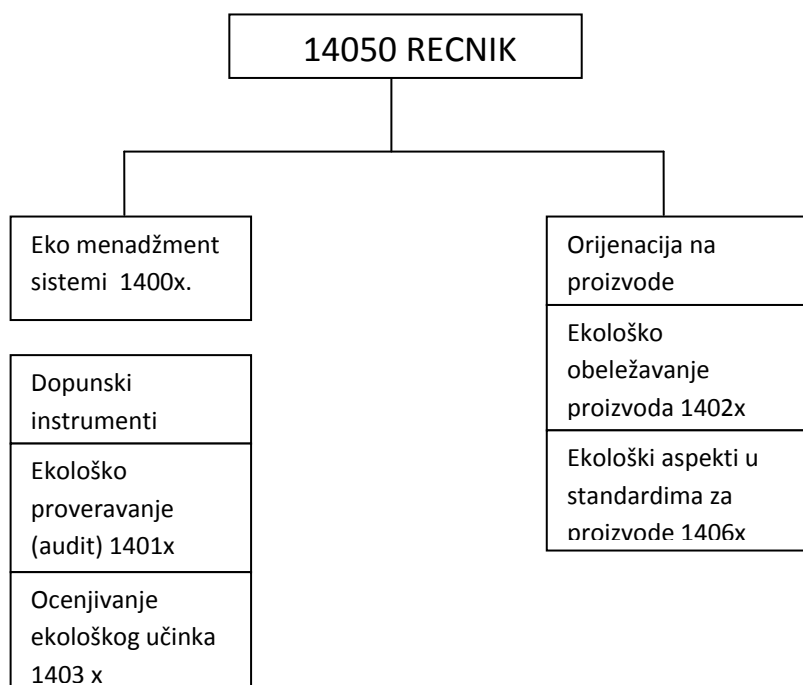
44. Šta sadrži prva grupa standarda serije ISO 14000?

- Spadaju standardi, koji sadrže specifikaciju i uputstva za eko menadžment sistem, standardi subserije ISO 1401x, koji sadrže uputstva za ekološko proveravanje (eko audit) i standardi subserije ISO 1403x, koji daju uputstva za ocenjivanje ekološkog učinka (ova uputstva su potrebna za uspešnu primenu eko menadžment sistema iz razloga što uspešnost eko menadžment sistema ne može da se proverava bez merljivih zahteva).

45. Šta sadrži druga grupa standarda?

- Spadaju standardi subserije ISO 1402x, koji sadrže uputstva za ekološko obeležavanje, standardi subserije ISO 1404x, koji daju uputstva za utvrđivanje svih ekoloških uticaja proizvoda tokom njihovog celokupnog životnog ciklusa i standardi subserije ISO 1406x, koji sadrže uputstva za tretman ekoloških aspekata u standardima za proizvode.

46. Nacrtati strukturu serije ISO 14000.

47. Čemu su namenjeni standardi druge grupe ISO 14000?

- Standardi druge grupe su delimično namenjeni privrednim organizacijama i asocijacijama, a delimično višim, državnim instancama ekološkog upravljanja.

48. Na šta se odnosi ISO 14050?

- Na upravljanje zaštitom životne sredine.

49. Na šta se odnosi ISO 1402x?

- na uputstva za ekološko obeležavanje.

50. Na šta se odnosi ISO 1404x?

- na uputstva za utvrđivanje svih ekoloških uticaja proizvoda tokom njihovog celokupnog životnog ciklusa.

51. Na šta se odnosi ISO 1406x?

- Na uputstva za tretman ekoloških aspekata ustandardima za proizvode.

52. Na šta se odnosi ISO 1403x?

- Na ocenjivanje ekološkog učinka.

53. Na šta se odnosi ISO 1401x?

- Na ekološko proveravanje (audit).

54. Na šta se odnosi ISO 1400x?

- Predstavlja eko menadžment sisteme.

55. Agenda 21.

- Izveštaj Agenda 21 (UN, 1992. godine) ohrabrio je vlade i druga tela da razvijaju ekološki menadžment, tako da je Agenda 21 prilagođena lokalnim potrebama mnogobrojnih zemalja.

56. Arhuska konvencija.

- Arhuska konvencija je konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i dostupnosti pravosuđu u oblastima, koje se tiču životne sredine. Usvojena je 1998. godine na Četvrtoj ministarskoj konferenciji u Arhusu, Danska.

57. Aspekt životne sredine.

- Aspekt životne sredine je element aktivnosti, proizvoda ili usluga neke organizacije, koji može da bude u uzajamnom odnosu sa životnom sredinom. Značajan aspekt životne sredine je onaj, koji ima, ili može da ima, značajan uticaj na životnu sredinu.

58. Biodiverzitet.

- Biodiverzitet predstavlja raznolikost živog sveta na planeti Zemlji, koja se sastoji od tri komponente:

1. Genetički diverzitet - ukupan broj genetičkih karakteristika. 2. Diverzitet vrsta - raznolikost vrsta. 3. Diverzitet ekosistema ili habitata - broj vrsta ekosistema ili habitata na određenom prostoru.

59. Biosfera.

- Biosfera predstavlja oblast na planeti Zemlji u kojoj se odvija život. Obuhvata delove: atmosfere, litosfere i hidrosfere. Biosfera je hijerarhijski najviši nivo organizacije ekoloških/eko sistema. Zahvaljujući njoj, ostvaruje se svukupno jedinstvo žive i nežive materije na Zemlji.

60. Cunami.

- Cunami (od japanskih reči: tsu - luka i nami - more) predstavljaju veoma dugačke talase (preko stotinu kilometara) seizmičkog porekla. Izazivaju ih podmorski zemljotresi i vulkanske erupcije, posebno u oblasti Pacifika. Kreću se ogromnim brzinama (na dubinama od oko 4.000 metara čak 720 kilometara na čas). Visina ovakvih talasa na otvorenom okeanu je mala - do jednog metra, tako da se često i ne uočavaju. Međutim, približavanjem kontinentalnom platou, njihova brzina se smanjuje, a visina dramatično povećava. Zbog toga imaju katastrofalno dejstvo na priobalje i to hiljadama kilometara daleko od mesta njihovog nastanka.

61. Ekološki akcioni plan.

- Ekološki akcioni plan nudi strateške smernice za dugotrajne akcije za rešavanje problema životne sredine, kao i mogućnost da se postigne saglasje među učesnicima o tome šta očekuju da postignu u narednom vremenskom periodu.

62. Efekat „staklene bašte“.

- Efekat „staklene bašte“ nastaje u troposferi, kada reflektovana Sunčeva energija naiđe na vodenu paru, ugljen dioksid, ozon, kao i još neke gasove, koji sprečavaju oticanje toplote i tako zagrevaju atmosferu.

63. Ekologija.

- Ekologija je mlada nauka o uzajamnim odnosima između organizama i njihove životne sredine, koji uslovljavaju fizičku egzistenciju jedinki, skupova jedinki (populacija) i čitavih vrsta živih bića.

Pojam „ekologija“ potiče od nemačkog biologa Ernsta Haeckela (1866), a proistekao je iz dve grčke reči: oikos (dom/stanište) i logos (slovo, reč, pojam, znanje, učenje, nauka).

Osnovni zadatak ekologije je da proučava uzajamne odnose između organizama i sredine, od kojih zavisi održavanje jedinki i populacija organskih vrsta, kao i njihovih zajednica u prirodi, njihov raspored i gustine njihovih naselja na pojedinim mestima Zemljine površine, način života i ponašanje pod datim uslovima opstanka.

64. Ekološka etika

- Ekološka etika je filozofska disciplina, koja izučava kako spontane, tako i naučene načine ponašanja u životnoj sredini, prema životnoj sredini, kao i prema odnosima, koji u njoj vladaju. Ekološka etika predstavlja ekološki odnos čoveka/ljudi prema životnoj sredini, odnosno, moralni odnos između ljudskog/tehnosfere i prirodnog/biosfere.

65. Ekološka ocena rizika.

- Ekološka ocena rizika je sredstvo za procenu mogućeg negativnog uticaja, odnosno, rizika neke aktivnosti na ljudsko zdravlje, životnu sredinu i kvalitet života uopšte.

66. Ekološka paradigma.

- Ekološki sociolog *Reley Dunlap* predložio je pomak u načinu gledanja ljudi na svetske resurse. Ovaj pomak ima oblik kontrasta između dugotrajnog **dominantnog zapadnog svetskog pogleda** i **nove ekološke paradigme** u načinu prilaza svetskim resursima.

67. Ekološka politika.

- Ekološka politika predstavlja izjavu organizacije o namerama i principima, koji se odnose na njen ukupan učinak zaštite životne sredine. Ona obezbeđuje okvir za akciju i utvrđivanje opštih i posebnih ciljeva zaštite životne sredine (ekoloških ciljeva).

68. Ekološka svest.

- Sama koncepcija održivog razvoja zasniva se na etičkom stavu postojećih generacija, koje svoj razvoj moraju da baziraju i na razvoju budućih generacija (minimum na istom nivou). Ovakav etički pristup u direktnoj je suprotnosti sa dosadašnjim preovlađujućim shvatanjima, motivima i paradigmatama potrošačkog društva (nastalog usled ekspanzivnog razvoja industrijske proizvodnje), koja se manifestuju gotovo neprijateljskim odnosom prema planeti Zemlji - jedinom staništu ljudske civilizacije.

69. Ekološke odluke.

- Ekološke odluke su one odluke, koje imaju potencijalno značajan efekat na životnu sredinu.

70. Ekološki cilj.

- Ekološki cilj daje strateški pravac dugoročnim naporima za rešavanje problema životne sredine.

71. Ekološki menadžment.

- Ekološki menadžment se odnosi na aktivnosti ukupnog sistema upravljanja, koje su usmerene na razvijanje, implementaciju, postizanje i održavanje ekološke politike/politike zaštite životne sredine i ekoloških ciljeva/ciljeva zaštite životne sredine organizacije. S obzirom da se ova politika i ciljevi javljaju na svim nivoima društvene organizacije, ekološki menadžment postoji na nivou međunarodnih institucija, kao i na nivoima državne administracije (federacija, republika i opština) i preduzeća. Ekološki menadžment (onako kako ga definišu standardi ISO 14000) ne predstavlja „upravljanje životnom sredinom“ niti „upravljanje okolinom/okruženjem“, već upravljanje organizovanim ljudskim aktivnostima u organizacijama s ciljem smanjenja njihovog uticaja na životnu sredinu.

Tipično sprovođenje ekološkog menadžmenta se sastoji od sledećih faza: identifikacija potreba/ciljeva i definisanje problema, određivanje akcija (uključuje ocenjivanje uticaja, opasnosti i rizika), sastavljanje plana, implementacija (procena uspeha), razvoj tekućeg menadžmenta, procena i regulacija menadžmenta, budući ekološki menadžment.

72. Ekološki menadžment sistem.

- Ekološki menadžment sistem je deo ukupnog sistema upravljanja, koji obuhvata organizacionu strukturu, aktivnosti planiranja, odgovornosti, praksu, postupke, procese i resurse za: razvoj, uvođenje, postizanje, preispitivanje i održavanje ekološke politike/politike zaštite životne sredine.

73. Ekološki podoban proizvod.

- Komponenta održivog razvoja, koja se odnosi na usklađeni privredni rast (proizvodnja i potrošnja), podrazumeva racionalno korišćenje prirodnih resursa prilikom kreiranja i korišćenja proizvoda za višenamensku ili višekratnu upotrebu i potrošnju. Ekološki podobni proizvodi su proizvodi sa sledećim karakteristikama: nemaju štetne uticaje na životnu sredinu; zadovoljavaju princip štedljivosti i održivosti u potrošnji i korišćenju potrebne energije i drugih prirodnih resursa; bezbedni su po čoveka i životnu sredinu; zadovoljavaju princip izbegavanja, recikliranja ili bezbednog zbrinjavanja otpada.

74. Ekološko obrazovanje.

- Ekološko obrazovanje predstavlja poseban vid obrazovanja iz oblasti ekologije, životne sredine i njene zaštite. Danas, više nego ikad, društva imaju potrebu za visoko kvalitetnim ekološkim obrazovnim programima, koji sa uspehom podižu sistem vrednosti i menjaju ponašanja u smeru održivosti promovišući zaštitu i očuvanje životne sredine.

75. Ekološko znanje.

- Ekološko znanje predstavlja rezultat ekološkog obrazovanja, posledičnog razvijanja i poboljšanja ekološke svesti, a odlikuju ga znanja, vrednosti i stavovi, koji za cilj imaju odgovorno ponašanje prema životnoj sredini, uz primenu adekvatnih akcija njene preventive i zaštite, a u skladu sa osnovnim postulatima i načelima održivog razvoja.

76. Ekosistem.

- Ekosistem ili habitat predstavlja mesto gde individua, populacija ili vrsta, postoje ili mogu da postoje, odnosno ekološko jedinstvo životne zajednice i staništa u kojem postoje čvrsto uslovljene međusobne veze između živih (biotičkih) i neživih (abiotičkih) komponenti prirode.

77. Emisija.

- Emisija predstavlja proces ispuštanja (emitovanja) zagađivača iz određenog, tačno označenog emisionog izvora. Takođe, pod emisijom se smatra i količina zagađivača emitovana u jedinici vremena, ili količina zagađivača, koja je emitovana po jedinici zapremine gasa ili tečnosti.

78. Globalno zagrevanje

- Prema izveštaju Nacionalne zdravstvene akademije SAD-a (NAS) nijedna katastrofa u celokupnoj poznatoj ljudskoj prošlosti neće izazvati toliko poguban uticaj na civilizaciju i život na Planeti, kao što bi mogao da izazove „trend“ globalnog zagrevanja (prosečna temperatura na Zemljinoj površini je porasla za 0,74C od 1800. godine). Do sada se (o ovom pitanju), kao najrelevantnija, smatra studija objavljena posle završetka Među vladinog panela o klimatskim promenama, održanog 2001. godine u okviru Ujedinjenih nacija (IPCH), koja prognozira da bi temperatura na površini Zemlje do 2100. godine mogla da poraste od 1,4 do 5,8C, pri čemu, čak iako dođe do minimalnog povećanja temperature, ono će biti veće nego bilo koja promena u proteklih 10.000 godina. Glavni razlog za ovako veliko povećanje temperature predstavlja vek i po industrijalizacije, sagorevanja ogromnih količina uglja, gasa, seča šuma i korišćenje određenih poljoprivrednih metoda. Ove ljudske aktivnosti su dovele do povećanja količine gasova, posebno ugljen dioksida, metana i azotnih oksida, koji u velikim količinama dovode do povećanja globalne temperature i promene klime. Tako, jedanaest od poslednjih 12 godina su najtoplije u istoriji čovečanstva, a 1998. godina je bila najtoplija godina do sada, pri čemu se očekuje da će 2007. godina premašiti ovaj „žalosni rekord“.

79. Informacija o životnoj sredini.

Ova informacija se tiče životne sredine i predstavlja bilo koju informaciju u pisanoj, vizuelnoj, zvučnoj, elektronskoj ili bilo kojoj drugoj materijalnoj formi o:

- stanju elemenata životne sredine, kao što su: vazduh i atmosfera, voda, tlo, zemljište, predeli i prirodni kompleksi, biološki diverzitet i njegove komponente, uključujući genetski modifikovane organizme kao i interakciju ovih elemenata;
- faktorima kao što su: supstance, energija, buka i zračenje i o aktivnostima ili merama, uključujući upravne mere, o sporazumima u vezi sa pitanjima koja se tiču životne sredine, o politici, zakonskim aktima, planovima i programima, koji utiču ili će verovatno uticati na elemente životne sredine, kao i o cost-benefit analizama i drugim ekonomskim analizama i pretpostavkama korišćenim u donošenju odluka, koje se tiču životne sredine; -- stanju zdravlja i bezbednosti ljudi, uslovima života ljudi, kulturnim spomenicima i građevinama, ukoliko na njih utiče ili može da utiče stanje elemenata životne sredine ili ukoliko na njih deluju ovi elementi, faktori, aktivnosti ili mere.

80. Javna ekološka svest

- Javna ekološka svest se odnosi na razvijenu svest određene, celokupne zajednice o životnoj sredini, njenim problemima, negativnim uticajima na nju, kao i o mogućnostima za smanjivanje njenog zagađivanja i dalje degradacije.

81. Klimatske promene.

- Termin „klimatske promene“ se odnosi na globalne promene temperature, režima vetrova i padavina. Pokretač ovih promena je postepeno otopljanje Zemljine atmosfere, poznato i kao globalno zagrevanje. Poslednjih godina, klimatske promene su mnogo brže i razornije nego ranije.

Dokaz tvrdnji da klimatske promene zaista „postoje“ su ekstremni klimatski uslovi, koji su počeli da se dešavaju na Planeti:

- suše ; - poplave; - povećanje prosečnih temperatura; -smanjenje snežnih padavina; - topljenje planinskih glečera i snežnih omotača sa posledičnim povećanjem nivoa mora; -migracija biljnih i životinjskih vrsta;
-smanjenje količine vode za piće; -povećanje mogućnosti izumiranja većine ugroženih biljnih i životinjskih vrsta; -širenje različitih bolesti.

82. Lokalni ekološki akcioni plan.

- Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP) je od velike pomoći prilikom rešavanja problema životne sredine. On obuhvata: utvrđivanje vizija zajednice, ocenu i procenu stanja životne sredine, određivanje prioriteta, najpogodnije strategije za otklanjanje najvažnijih problema životne sredine, kao i sprovođenje akcija, koje će dovesti do realnog poboljšanja stanja životne sredine i opšteg zdravlja ljudi. Svaki LEAP mora da se zasniva na uključivanju javnosti u donošenje odluka lokalne vlasti.

83. Lokalna Agenda21.

- Jedno od poglavlja Agende 21 o bitnim grupacijama je i poglavlje o ulozi lokalnih vlasti - da lokalne vlasti treba da se konsultuju sa stanovništvom u pogledu osmišljavanja strategije za stvaranje Lokalne Agende 21. Nažalost, bilo je potrebno nekoliko godina da se pojavi bilo kakva smernica o tome šta bi ovo trebalo da podrazumeva i šta konkretno treba preduzeti. Danas, mnogi lokalni saveti rade u skladu sa principima Lokalne Agende. Svaki od procesa ima svoje karakteristike, obeležen je lokalnim uslovima, uključujući tu i javno mnjenje, geografske uslove, koji se uzimaju u obzir pri donošenju odluka, što važi i za političke stavove, kao i za probleme resursa.

Dakle, prvi korak prilikom izrade Lokalne Agende je prikupljanje informacija o lokalnim uslovima i lokalnim prioritetima - otkrivanje pravih želja i potreba ljudi. Dalje, akcije je potrebno da se identifikuju. Na kraju, važno je da se nađu načini za merenje napretka, kako bi mogli da se izmere rezultati.

84. Medijumi životne sredine.

- Medijumi životne sredine su osnovni faktori životne sredine: voda, vazduh i zemljište/tlo. Oni obezbeđuju život i opstanak svim vrstama živih organizama.

85. Milenijumski ciljevi.

- Osam Milenijumskih ciljeva, koji su rangirani od ekstremnog siromaštva, preko sprečavanja širenja HIV/AIDS-a i univerzalnog prava na osnovno obrazovanje, postavljeni su kao globalni cilj, koji treba da se ostvari do 2015. godine.

U ove ciljeve spadaju:

1. Iskorenjavanje ekstremnog siromaštva i gladi.
2. Dostizanje univerzalnog prava na osnovno obrazovanje.
3. Promovisanje jednakosti polova/rodova i davanje više moći ženama.
4. Smanjivanje smrtnosti kod dece.
5. Poboljšavanje zdravlja trudnica.
6. Borba protiv HIV/AIDS-a, malarije i drugih bolesti.
7. Obezbeđivanje ekološke održivosti.
8. Razvijanje globalnog partnerstva za razvoj.

86. Ocenjivanje životnog ciklusa.

- LCA predstavlja metod za evaluaciju celokupnog životnog ciklusa proizvoda/usluga, odnosno metod, koji istraživanjem obuhvata sve uticaje na životnu sredinu, koji su prouzrokovani proizvodom, procesima, uslugom... za vreme njihovog celokupnog životnog ciklusa. Zato, LCA predstavlja specifičan slučaj ekološkog računovodstva sa proširenim računovodstvenim granicama preduzeća. LCA metod podrazumeva razmatranje uticaja na životnu sredinu utvrđenih internim ekološkim računovodstvom orijentisanim na konkretnu lokaciju, kao i svih odgovarajućih podataka od dobavljača, dobavljača ovih dobavljača, potrošača, firmi za odlaganje otpada itd.

Trebalo bi napomenuti da razumevanje uticaja proizvoda na životnu sredinu zahteva od LCA metoda tehnički kredibilitet uz obezbeđivanje fleksibilnosti, praktičnosti i ekonomičnosti u primeni.

87. Održiva zajednica.

-Održiva zajednica je zajednica, koja koristi svoje resurse da odgovori na svoje trenutne potrebe, tako da osigura dovoljno resursa, koji će ostati na raspolaganju budućim generacijama. Ovakva zajednica pokušava da poboljša javno zdravlje i postigne bolji kvalitet života svojih stanovnika kroz ograničavanje negativnih uticaja na životnu sredinu, zaštitu, promociju i efikasnost, kao i razvoj lokalnih resursa radi oživljavanja lokalne održive ekonomije.

88. Održivi razvoj.

-Održivi razvoj je razvoj koji omogućava dostizanje krajnjeg zadovoljenja ljudskih potreba i poboljšanje kvaliteta ljudskog života (Allen, 1980).

Pojam održivog razvoja prvi put je pomenut 1982. godine na Konferenciji u Najrobiju. Generalna skupština UN 1983. godine je donela Rezoluciju o preduzimanju inicijative za formiranje Svetske komisije za životnu sredinu i razvoj (*World Commission on Environment and Development*). Ova komisija je 1987. godine izdala izveštaj „Naša zajednička budućnost“ („*Our Common Future*“), koji je ukazao na posledice nekontrolisanog demografskog i ekonomskog rasta, te stoga i na potrebe definisanja koncepta održivog razvoja. Pojam održivi razvoj ustanovljen je 1989. godine, a proklamovan tzv. **Bergenskom deklaracijom** (1990. godine) na Ministarskoj konferenciji, koja je održana u Bergenu (Norveška) u organizaciji vlade Norveške, a u saradnji sa Ekonomskom komisijom UN za Evropu. Koncept održivog razvoja usvojila je Evropska unija 1990. godine, a Ujedinjene nacije 1992. godine. Usvajanju ovog koncepta na globalno-svetskom nivou doprinelo je saznanje da je došlo do velikih globalnih promena i zagađenja životne sredine.

89. Opšti cilj zaštite životne sredine.

- Opšti cilj zaštite životne sredine je celokupan cilj zaštite životne sredine proistekao iz ekološke politike/politike zaštite životne sredine. Organizacija ga sama postavlja i, kada je god to moguće, potrebno je da bude kvantitativno iskazan.

90. Poseban cilj zaštite životne sredine.

- Poseban cilj zaštite životne sredine predstavlja detaljan zahtev u pogledu učinka zaštite životne sredine, kvantitativno iskazan kada je god to moguće, a koji može da se primeni na organizaciju ili njene delove. Proističe iz opštih ciljeva zaštite životne sredine i treba da bude postavljen i izvršen na takav način da se postignu ovi opšti ciljevi.

91. Rangiranje ekoloških problema.

-Rangiranje ekoloških problema se zasniva na stepenu ozbiljnosti, odnosno stepenu negativnog uticaja, koji oni imaju po ljudsko zdravlje, životnu sredinu i kvalitet života uopšte.

92. Recikliranje.

-Recikliranje predstavlja ponovno obnavljanje materijala iz otpada putem upotrebe otpada kao sirovine (sekundarne). U recikliranju materijal/proizvod posle upotrebe/korišćenja postaje otpad, a potom prolazi kroz dug ciklus ponovnog procesa proizvodnje kao sirovina.

93. Sprečavanje zagađenja.

- Sprečavanje zagađivanja se odnosi na procese, prakse, materijale ili proizvode, kojima se izbegava, smanjuje ili kontoliše zagađivanje. Može da obuhvata: recikliranje, ponovnu upotrebu, obradu, promene procesa, kontrolne mehanizme, efikasnu upotrebu resursa i zamenu/supstituciju materijala. Potencijalne koristi od sprečavanja zagađivanja odnose se na smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu, povećanje efikasnosti i smanjenje troškova.

94. Učinak zaštite životne sredine.

- Učinak zaštite životne sredine se odnosi na merljive rezultate ekološkog menadžment sistema/sistema upravljanja zaštitom životne sredine, koji su dobijeni kontrolom aspekata životne sredine. Ovu kontrolu obavlja data organizacija na osnovu svoje politike zaštite životne sredine i opštih i posebnih ciljeva zaštite životne sredine.

95. Uticaj na životnu sredinu.

- Uticaj na životnu sredinu je svaka promena životne sredine (pogoršanje ili poboljšanje), koje u potpunosti ili delimično predstavlja rezultat aktivnosti, proizvoda ili usluga neke organizacije.

96. Zagađivač.

- Zagađivač je supstanca ili efekat, koja može da ima štetni uticaj na životnu sredinu. Drugim rečima, zagađivač je uzročnik ekološke štete odnosno negativnog uticaja na životnu sredinu koji podrazumeva zagađenje odnosno degradaciju medijuma životne sredine.

97. Zagađivanje.

- Termin zagađivanje/zagađenje se najčešće primenjuje na situacije u kojima ljudske aktivnosti smanjuju kvalitet određene životne sredine. U tom smislu, uvođenje bilo koje supstance ili energetske forme (tj. zagađivača), koja smanjuju kvalitet životne sredine može da se smatra za zagađivanje/zagađenje, odnosno zagađenje predstavlja štetni uticaj na životnu sredinu bilo kog procesa ili supstance, koji je prouzrokovan dospevanjem otpuštenih/oslobođenih zagađivača do bilo kog medijuma životne sredine.

98. Zaštita prirode.

- Zaštita prirode podrazumeva skup mera i postupaka, koji imaju za cilj zaštitu prirodnih ekosistema¹¹² od uticaja čoveka (negativnog), a koji je uslovljen društvenim i tehnološkim razvojem, nažalost neusaglašenim sa raspoloživim prirodnim resursima.

Narušavanje prirodne ravnoteže, procesa kruženja materije i proticanja energije u ekosistemima dovode do značajnih promena, koje se ogledaju u njihovoj degradaciji (npr. šume uništene sečom, zemljište uništeno površinskim kopovima rudnika, reke

zagađene otpadnim vodama itd.).

99. Zaštita životne sredine.

-Zaštita životne sredine predstavlja sistem izdvajanja, vrednovanja i zaštite celokupne životne sredine i svih odnosa, koji vladaju u njoj. S obzirom na značaj zaštite životne sredine za opstanak planete Zemlje i samog čoveka, kao vrste, neophodno je što je više moguće, sistem proaktivnog delovanja uvesti u sve ljudske aktivnosti, koje su od mogućeg negativnog uticaja na životnu sredinu.

100. Životna sredina.

-Prema standardima ISO 14000, životnu sredinu predstavlja okruženje (u ovom kontekstu, okruženje se proteže od onog u okviru organizacije do globalnog sistema) u kojem određena organizacija radi, a koje uključuje: vazduh, vodu, zemljište, prirodne resurse, floru, faunu, ljude i njihove uzajamne odnose.

101. Na koji način muzički festivali utiču na životnu sredinu?

- Velike količine plastičnog, staklenog, papirnog, kao i organskog otpada obeležavaju festivalske svakodnevne širom planete i samim tim pogubno uticu na životnu sredinu.

102. Za koje muzičke festivale možemo reći da su „zeleni“?

- Bonaroo, Tennessee USA ; Fuji Rock Festival, Japan; Telluride Bluegrass Festival, Colorado USA ; Glastonbury Festival, Glastonbury UK; 10 000 Lakes Festival, Minnesota USA ; Rothbury, Michigan; Bestival, Isle of Wight UK ; High Sierra Music Festival, California USA; The Burning Man Project, Nevada USA ; Coachella, California USA.

103. Navedite bar dva vida transporta do nekog muzičkog festivala koji se može smatrati ekološkim.

- korišćenja javnog transporta među posetiocima, organizovanje festivalskih autobusa za posetioce.

104. Objasnite ulogu muzičkih festivala na podizanje ekološke svesti kod mladih?

-

105. Analiza Studije slučaja POVELJA O ZEMLJI.

- **Povelja o Zemlji** „priznaje“ da su problemi i težnje ljudske vrste u pogledu životne sredine (ekonomski, društveni, kulturni, etički i duhovni) međusobno povezani. Povelja o Zemlji predstavlja globalnu kampanju, koja uključuje pojedince i organizacije širom sveta, nastojeći da putem sveobuhvatnog razmišljanja i kolaborativnog, integrisanog rešavanja problema ostvari održiv razvoj. Za oko devet godina od „Samita Zemlje“ u Riju, hiljade ljudi u gradovima, selima, salama za sastanke, školama i na otvorenom učestvovali su u sastavljanju nacrtu Povelje o Zemlji. U martu 2000. godine u Parizu, je donet njen konačni nacrt. U maju 2000. godine Milenijumski forum nevladinih organizacija pozvao je Generalnu skupštinu Ujedinjenih nacija da usvoji povelju. U međuvremenu, principi Povelje o Zemlji su se koristili u školama, na univerzitetima i u verskim zajednicama. Ovi principi predstavljaju suštinu merila, koja se koriste u vladama, biznisu i građanskom društvu. Povelja o Zemlji počiva na sedam samita Ujedinjenih nacija održanih tokom 1990-ih, kao i deklaracijama i izjavama preko 200 nevladinih organizacija, te naučnim, pravnim i kosmološkim uvidima, mudrostima svetskih filozofija i religioznih tradicija. **Sažeti principi Povelje o Zemlji** su: (I) Poštovanje i briga za zajedništvo života; (II) Ekološki integritet; (III) Socijalna i ekonomska pravda; (IV) Demokratija, nenasilje i mir;

106. Analiza Studije slučaja RAZVOJ KARIJERE EKOLOŠKOG MENADŽERA.

- Na početku 21. veka u svetu se troši preko 400 milijardi dolara godišnje na očuvanje i zaštitu životne sredine, a uz pomoć više stotina hiljada kadrova zaposlenih na ekološkim poslovima, koji širom sveta istovremeno rade na tri velika zadatka:

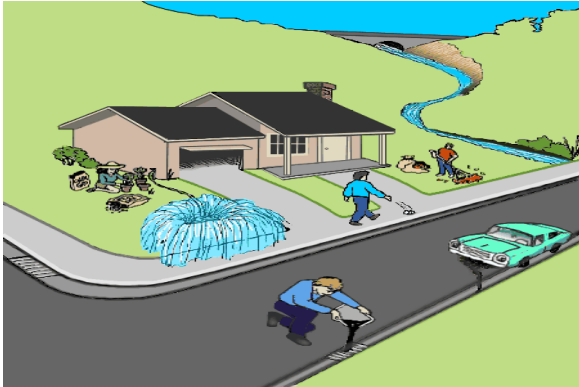
- obnavljanje ekosistema uništenih u prošlosti,
- smanjenje negativnog uticaja tekućih aktivnosti na životnu sredinu,
- izgradnja održivog načina života za budućnost.

U proteklih 30 godina cilj je bilo povećanje svesti o zaštiti životne sredine, kontrola neregulisanog zagađenja i stvaranje javnih i privatnih organizacija posvećenih konzervaciji i zaštiti životne sredine. Međutim, na mnogo načina, sledeća generacija ekoloških stručnjaka suočice se sa ogromnim izazovima, težim od onih sa kojima se suočavaju današnji stručnjaci. Mogućnosti razvoja karijere ekološkog menadžera se značajno proširuju - ovo je profesija u usponu, koja prihvata rastuće odgovornosti i položaje. Možda je najuočljiviji pravac bio brzi porast društvenih odgovornosti unutar organizacija, što je zajedničko za mnoge menadžere. Ekološki menadžeri štite i održivo upravljaju prirodnim bogatstvima Planete. Stoga, njihov posao uključuje održivo upravljanje vodom, zemljištem i vazduhom, energijom, kao i melioraciju zemlje, obala, bazena reka, bezbedno odlaganje čvrstog, opasnog i toksičnog otpada.

107. Analiza Studije slučaja UPRAVLJANJE KIŠNIM ŠUMAMA.

-Uništavanje, uglavnom u poslednjih 30 godina, 14% šuma u brazilskom delu Amazonije (oko dve trećine amazonske kišne šume, najveće na svetu) bila je i ekološka i ekonomska katastrofa. Upotrebljiva građa izvlačena je iz dela šume, a ostatak je spaljivan, jer je zemljište često moglo da se skuplje prodaje ako je očišćeno, nego kad se nalazi pod nedirnutom šumom. Ovakvo ponašanje

delom je proisteklo od neumerenog optimizma u pogledu poljoprivrednog potencijala ovog regiona, a delom od seta stimulacija, koje je davala Vlada. Kao rezultat, u brazilskoj Amazoniji ima oko 165.000 kvadratnih kilometara napuštene zemlje. Osim očišćenih šuma, koje su vidljive na satelitskim fotografijama, svake godine obori se još jedna, nemerljiva količina najvrednijeg drveća (najmanje 10.000 kvadratnih kilometara prema ispitivanju sprovedenom 1999. godine). Velike „rupe“ u šumskom pokrivaču prouzrokovane ovom nesmotrenom ekstrakcijom sirovina čine oblast suvljom i otuda više ugroženom mogućnošću izbijanja požara. Iako najveći deo kišnih šuma ostaje nedirnut, njihovo sečenje se nastavlja po stopi po kojoj će biti u potpunosti uništene u sledećih 200 godina.

108. Šta nije u redu na slici i zašto?

-

109. Kako je moguće smanjiti uticaje na životnu sredinu koji su prikazani na slici?

-